

Ngaen-gógópan Peba Mórrag Polkagabi Timotika Ngaensingül Bóktan

Pol akó Timoti Ibükwata

[Apostol] Pol ini peba mórrag wató wialómórr kúsil pamdó ngi Timoti. Timoti wa tüób Listrra wirri basirr pam yarilürr Eisia prrobins kugupidü. Eisia darrü prrobins yarilürr, Rrom kinga ne bwób alngomól yarilürr. Errkya ene poko Tórrki kantrridü pooka, Eisia Maenorr kugupidü. Pol akó Timoti olgabi bókyarri agóltagólóm darrpanóm. Luk apónða ini poko (Apostolab Tórrmen 16:1). Pol a Timoti wirri kokrrapóm darrpan kwata agóltagól namülnürri, abün tibi-tibi basirrdüma pamkol-pam byalkü Yesu Kerrisonkwata.

Enana Timotin ab Grrik pam yarilürr, oya aip Yunis wa Zu kol warilürr (Apostolab Tórrmen 16:1). Oya aipbobat Lois ta Zu kol warilürr. Timotin aip akó aipbobat nizana Yesun amkoman yangurri (2 Timoti 1:5). Ene tonardógab Timoti kari yarilürr, oya aip akó aipbobata oya umul yórri Ngaep Bukan bóktan (2 Timoti 3:15). Pol nóma agóltagól yarilürr Masedonia prrobinsdüma, Timoti wa wankü abün münüm asi yarilürr (Apostolab Tórrmen 17:14-15, 18:5). Wa Polkü yarilürr Epesus wirri basirrdü (Apostolab Tórrmen 19:22) akó i

ta nizana agóltagól namülnürri ngibürr basir-rdüma (Apostolab Tórrmen 20:4).

Pol ngaensingül ne 6 peba mórrag wibalómórr, wa bóktanórr wagó, Timoti asi yarıürr wankü. Ene 6 peba mórrag we klamako: 2 Korrınt, Pilipi, Kolosi, 1 a 2 Tesalonika, akó Pilimon. Doan mün Pol Timotin zirrapón yarıürr amkoman bangun pamkolpam umul bainüm akó arüng bütanóm (1 Korrınt 4:17, 16:10, Pilipi 2:19, akó 1 Tesalonika 3:2, 3:6). Pol tóba peba mórragdó Pilipi pamkolpamdó wialómórr wagó, wa morroal ia gyagüpi amanikürr Timotin. Pol dómdóm pokodó nóma yarıürr tümün müótüdü, akó umul yarıürr wagó, wa бүдүлүм тóтókdase, wa Timotika wialómórr akó oya imtinürr oya angónóm (2 Timoti 4:9, 4:21). Akó darrü poko mi igó umulakla Timotinkwata wagó, wa darrpan mün wamórr tümün müótüdü akó oya irrunóp (Ibrru 13:23).

Pol ini peba mórrag nóma wialómórr oyaka, Timoti aprrapórr 35 pail yarıürr. Pol bóktanórr wagó, Timoti küsil pam yarıürr (1 Timoti 4:12 akó 2 Timoti 2:22). Timoti ta tüób бүód-bүód ngyaben pam yarıürr (1 Korrınt 16:10 akó 2 Timoti 1:7-8). Akó doan mün Timotin bikóm azida simióglürr (1 Timoti 5:23).

Apostolab Tórrmen pebadó mi etóngrrre wagó, Polón idüdóp tümün müótüdü akó we zirrapónóp Rrom wirri basirrdü kotódó zamngólóm. *Apostolab Tórrmen* peba alakónda wagó, Pol tümün müótüdü pam yarıürr,

popa müötüdü* nyabelórr Rromóm (Apostolab Tórrmen 28:16, 28:30). Ia wa enana Apostolab Tórrmen peba mibü koke byalda, ia amkoman o koke wagó, Polón popa inóp. Mi umulakla oya peba mórragdógab Timoti akó Taetuska wagó, wa amkoman, oya popa inóp. Pol tóba peba mórragdó Taetuska wialómórr wagó, wa ngaengógópan Krritüm yarilürr. A ini bóktan ma koke wialómórróna *Apostolab Tórrmen* pebadó ini agóltagólbóka. Abün pamkolpama igó gyagüpi tótókdako wagó, Pol ia amkoman agóltagól ipadórr oya solkwat nóma popa inóp Rrom wirri basirrdügab.

Polón solkwat popa nóma inóp Rromgab, i Timotidi baserri Epesus wirri basirrdü. Ene kakóm, Pol oya ola amgatórr akó Masedonia we wamórr. (1 Timoti 1:3. Ene bwób ngaen Masedonia yarilürr, errkya ma wa Grris dorrmét bwóba.) Masedoniamzan yarilürr, wa ini peba mórrag ugón wialómórr Timotika, wa wata nóma yarilürr Epesusüm. Wa we pail aodó wialómórr 63 akó 65 Kerrison amtomól kakóm.

Polón Zitülkus Ini Peba Mórrag Wialómóm

Pol Timotin Epesusüm amgatórr Yesun amkoman angun pamkolpam ngabkanóm akó tangbamtinüm, ola nidi kwób bazelórr darrpan pokodó. Mi umul-kókakla igó Yesun amkoman angun pamkolpama blamana ia tib bazenónóp darrpan pokodó, ta ia tibi-tibi pokodó. Ini ngaengógópan peba mórrag Timotika igó ngiliandako

* : Pol ene müötüdü nyabenóm, müót ab darrem kla akyan yarilürr.

wagó, “Pamkolpam Ngabkan Pebá Mórrag,” zitülkus Pol elklazabóka wialómnda Timoti ne poko ki tómbapón yarilürr Yesun amkoman angun pamkolpam ngabkanóm. Polón ne nis peba mórrag nisamli enta inzan ngiliandako wagó, “Pamkolpam Ngabkan Pebá Mórrag”. Ene wa 2 Timoti akó Taetus. Blaman ini aüd peba mórragdó Pol darrpan ngarkwatódó elklaza wibalómórr.

Polón zitülkus ini peba mórrag wialómóm módóga, 1 Timotidü 3:14-15. Wa wialómórr wagó,

“Kürü wirri ubia büsai alkomólóm Epe-sus wirri basirrdü marü asenóm, a ka ma apprapórr gaodó kokela sab marü büsai asenóm. Módóga, ka ini peba mórrag wialómdóla, marüka zirrapónóm. Ka ini peba mórrag marüka wialómdóla, igósüm pamkolpama sab umul bairre ia tulmili nyaben korale ngibürr pamkolpampükü, Godón olmal nidipko. Mi Godón olmal nidipakla, arról Godón sosakla. Godón sosa Godón amkoman bóktan arümda, wamaka talkuma akó loro nugupa müót arümdako.”

Ini bóktan opora mibü igó poko byalda wagó, Pol ini peba mórrag wialómórr wa, Timoti umul yarile Yesun amkoman angun pamkolpama ia nyabenórre. Polón ubi Timoti umul yarile wa, Yesun amkoman angun pamkolpam ia balngomól yarile. Pol abün elklazabkwata ini peba mórragdó wibalómórr, a amkoman wirri bóktan ne kla wialómórr wa, we klama pamkolpam umul bain-gum ne kla kwarilürr gomogomo, akó

morroal balngomól pam azebóm. Morroal balngomól pama tangbamtin korale obae umulbain pam piküp bainüm.

Pol umul yaril wagó, ngibürr pamkolpama sab ini peba mórrag atang korale, a Timoti tebean koke (6:21).

Ngibürr Elklaza Umulbain Ini Ngaen-gógópan Peba Mórragdógab, Pol Ne Kla Wialómórr Timotika

*Ini peba mórragdó mi koke umul baindakla kúsil gida sos alngomól iada, a mi abün elklaza umul bainórre mi ia tulmili ngyabenórre sos pamkolpamzan akó mi müp ia zao-zao nyónórre.

*Ini peba mórragdó Pol wialómórr obae umulbain pamabkwata, Yesun amkoman angun pamkolpam obae elklaza nidi umul baindako. Ini obae umulbain pamab wirri ubia Zu isab gida mamóanom (1:6-7). Ibü ubia ólpóep tómbapónóm tibiób Zu abalbobatalabkwata Ngaep Bukdügab (1:4) akó bóktan oporab küpankwata ongyalóm (6:4). I igó umul bainóp wagó, Yesun amkoman angun pamkolpama ngibürr alo kla koke alo korale akó i kol koke bumióg korale (4:3).

**Apostolab Tórrmen* 20:30 inzan bóktanda wagó, Pol Epesus wirri pam umul-umulan ngibtanórr wagó, “Obae umulbain pama sab yabü ngorodógab togobe.” Solkwat, umul-umulan ngibtan bóktan kakóm, Polzan bóktanórr, ngibürr sos alngomól byarrmarr pam Epesusüm obae umulbain pamóm bainóp. Imenaeus akó Aleksandórr aprrapórr ene obae umulbain

pamab kobodó namülnürri. Ini peba mórragdó (1:19-20) Pol wialómórr wagó,

“Ka ini pam nis nümanikürrü Yesun amkoman angun pamkolpamdógab, i nóma kwób bazendako darrpan pokodó Godón [ótókóm].”

*Pol gyagüpi wamórr, sos morroal balngomól kari wirri kla koke yarilürr. We ngarkwatódó, ini peba mórragdó wa müsirrga ninóp sos alngomól byarmarr pam akó sosdó tangbamtin pamdó i ia tulmili nyaben korale (3:1-13). Wa akó wibalómórr laró tómbapónóm pamkolpama murrkurr bóktan nóma tübarmünürr sos alngomól byarmarr pamabkwata akó ibü dümdüm bütan iada (5:19-20).

*Pol kóbleabkwata barrkryanbóka wibalómórr ini peba mórragdó. Ini kla okaka amzazilda wa, kóble ngabkan kari wirri bóktan koke yarilürr amkoman bangun pamkolpamabkü ene tonarrdó (5:3-16).

*Pol abün-abün müp bóktan semanórr, sosdó ne kla kwarilürr, a wa akó bóktan semanórr wagó, God ngarkwat gailda pamkolpama kolae tonarrdógab byalüngüm akó wa kolae tonarr barrgonda (1:14-17).

Ini Peba Mórragan Bóktan Zono Módógako:

- A. Ini peba mórragan tapaku bóktan 1:1-2
- B. Pol Timotika wialómórr obae umulbain pamabkwata 1:3-20
 1. Ikik akrran bóktan obae umulbain pamabkwata 1:3-11
 2. Pol Yesun eso ekyanórr oya kolae tonarr neme barrgonórr 1:12-17
 3. Piküp bain-gu amkoman bangundügab 1:18-20

- C. Pol Timotika tóreankwata wialómórr *2:1-15*
1. Yesun amkoman angun pamkolpama ia ki tóre koralón *2:1-7*
 2. Pama akó kola ia tórrmen tulmil tómbapónórre, amkoman bangun pamkolpama nóma kwób bazele *2:8-15*
- D. Sos balngomól pama ia tulmili nygabenórre *3:1-16*
1. Sos alngomól akó ngabkan pam *3:1-7*
 2. Sosdó tangbamtin pam *3:8-13*
 3. Yesun amkoman angun pamkolpama ia tulmili nygaben korale *3:14-16*
- E. Pol akó wialómórr obae umulbain pamabkwata akó Timotin zagetankwata *4:1-5:2*
1. Umul-umulan ngitan bóktan obae umulbain pamabkwata *4:1-5*
 2. Timoti Yesun zaget morroal Ia ki tónggapóle *4:6-16*
- F. Timoti laró umulbain yarile darrpan-darrpan kopodó sos kugupidü *5:1-6:2*
1. Timoti ia bag yarile pam a kol *5:1-2*
 2. Kóble *5:3-16*
 3. Sos alngomól byarrmarr pam *5:17-25*
 4. Leba zaget kolpam *6:1-2*
- G. Pol Timotika wialómórr obae umulbain pamabkwata, mórrelankwata, Timotin nygaben tulmilankwata, akó mórrel pamkolpamabkwata *6:3-19*
1. Akó ngibürr bóktan obae umulbain pamabkwata *6:3-5*
 2. Ngibürr bóktan mórrelankwata *6:6-10*
 3. Godón ubi ngarkwatódó nygaben *6:11-16*
 4. Mórrel pamkolpama ia tulmili nygaben korale *6:17-19*

H. Dómdóm alakón bóktan 6:20-21

Ini Peba Mórragan Tapaku Bóktan

¹ Ka, Pol, ini peba mórrag kótó wialómdóla. Ka Kerriso Yesun [apostolóla], zitülkus God, mibü Zidbain Pam, akó Kerriso Yesu, mi noankamóm [gedlóngóm baidakla], kürü tibiób arüng bóktaname küngrirri apostolóm bainüm.

² Timoti, ka marüka wialómdóla. Ma kürü amkoman siman olomzanla, zitülkus ka marü tangmamtirrü marü amkoman angun dódórr ainüm. Ka tóredóla, sab [gail tonarr], gyaur, akó paud marüka asi ki kwarilün God mibü Abdógab akó Kerriso Yesu, mibü [Lod].

Ikik Akrran Bóktan Obae Umulbain Pam-abkwata

³ Ka akó bóktandóla, ka marü ne poko arüangi myalórró tómbapónóm, ka Epesus wirri basirr solkwat amgatórró ama Masedonia prrobinsdü tótókóm. Ma ola namülün Epesusüm, igósüm ma arüangi bóktan namulo atang-atang pamdó, obae bóktan nidi umul baidako, i myamem inzan umul bain-gum. ⁴ Ibü arüangi byal namulo gyagüpitótók arrbün-gum ólpóepdó, gyagüpitótóke ne ólpóep tólbaeldako abalbobatalabkwata, wirri kokrrap abalbobatalab ngipükü ólpóepko.† Ini elklaza pamkolpam ongyaltongyalan ngitan korale akó ibü koke

1:2 Apostolab Tórrmen 16:1 † **1:4** I ini obae ólpóep büdrrat kwarilürr pamkolpam umul bainüm dümdüm-koke ne bóktanko.

tangbamtindako Godón angrirrün bóktan ngarkwatódó ngyabenóm. Umulbain pama pamkolpam tangbamtin korale Godón angrirrün bóktan ngarkwatódó ngyabenóm. Ene wata ugón tómbapónórre i ibü nóma tangbamtin korale Godón amkoman angunüm. ⁵ Timoti, ma ene arüing bóktan nókyenónóm, igósüm blaman amkoman bangun pamkolpamab [moboküpdü ubi] asi ki yarile tibiób darrpan-darrpandó. Ibü moboküpdü ubi asi yarile, ibü ne [kolkal] moboküp nóma korale, i ne umul nóma korale morroal ia laróga ó kolae ia laróga, akó ibü ne amkoman bangun amkoman nóma yarile. ⁶ Ene obae umulbain pama ibü kak kuri nómtyenóp ini kómal elklazadó, ibü moboküp igósidi myamem kolkal akó dümdüm kokeako akó ibü amkoman bangun myamem amkoman kokeako. Ini zitülkUSDü i küp-koke bóktan metat bóktandako. ⁷ Ibü ubi i Godón gida‡ umulbain pam korale.§ A i ma tai [küp koke azebdako] i ne kla umul baidako. Enana i wirri umuli umul baidako wamaka i küp umulako, i ma amkoman umul kokeako amkoman azeb. ⁸ Mi umulakla Godón gida morroala, a ene wata pamkolpama ene gida ne morroal dümdüm nóma umulbain akó morroal dümdüm mamooan korale. ⁹ Mi ta umulakla wagó, God tóba ini gida koke tilinóp dümdüm ngyaben pamkolpamdó Godón nidi mamooandako. A God tóba gida igó pamkolpam nülinóp:

‡ **1:7** Ini aprrapórr webóka apónda, God Mosesón ne gida siliónürr. § **1:7** Ene obae umulbain pamab ubi Godón gida umulbain pam ki korale, igósüm pamkolpama ibü wirri ngi nómelnórre.

gida amgün pamkolpam akó bóka bangün pamkolpam, Godkamóm ubi-koke pamkolpam akó ibü, piküp bain-koke kolae tonarr metat nidi tómbapóndako, pamkolpama Godón koke nidi [ótókdako] akó pamkolpama Godón nidi kolae aindako ó Godka dabyórrün ne klamko, pamkolpam tibiób aipalabal бүдүлүмүкү nidi akrrandako, akó pamkolpama ngibürr pam бүдүлүмүкү nidi akrrandako. ¹⁰ God akó ta tóba gida igó pamkolpam nülinóp: ngibürr kolpampükü nidi utódako, ibü kol ó morwal koke nidipko, kamad pampükü nidi utódako akó kamad kolpükü nidi utódako, pamkolpama ngibürr pamkolpam nidi bumiógdako sel bainüm [leba zaget] pamkolpamzan, obae tiz pamkolpam, pamkolpama [alkamül-koke bóktan] nidi alióndako elklaza tómbapónóm tibiób umuldi i sab solkwat koke tómbapórre,* akó pamkolpama ngibürr kolae elklaza nidi tómbapóndako. I ini kolae elklaza nóma tómbapóndako, i amkoman umulbain bóktan koke mamóndako mi ia ngyabenórre Godón ubi ngarkwatódó. ¹¹ Ini amkoman umulbain bóktan [Morroal Bóktan] ngarkwatódóma, ini Morroal Bóktan Godón wirri kómal zyónankwata, ne God, amkoman bagürwóm noakama. God kürü kyalórr wa, ka ini Morroal Bóktan wata amgol namulo ngibürr pamkolpamdó. Wa kürü kyalórr, zitülkus wa gyagüpi wamórr igó wa, ka

* **1:10** Darrü küp módóga: ... pamkolpama alkamül-koke bóktan nidi alióndako amkoman poko bóktanóm kotódó, da obae tiz bóktandako.

sab morroal tónggaponó.†

*Pol Yesun Eso Ekyanórr Oya Kolae Tonarr
Neme Barrgonórr*

¹² Ka Kerriso Yesu, mibü Lodón eso akyandóla, kürü arüng nótó kókyanórr. Ka oya eso akyandóla, zitülkus wa kürü igó ngakókalórr wagó, ka tómbapono wa kürü ne zaget kókyanórr. Ka ini kla umulóla, zitülkus wa kürü küngrinürr oya Morroal Bóktan amgolóm.

¹³ Lod kürü küngrinürr, enana ka darrü tonarr oya ngi kulain namülnürrü akó ka Yesun amkoman angun pamkolpam byamkün namülnürrü ibü wirri müp aliónum. Ka Yesun amkoman koke yangunürrü akó ka igósidi tai umul-kók namülnürrü wagó, ka kolae tómbapónórró. We ngarkwatódó, wa kürü [kolaean darrem] koke kókyanórr, enana wa kürü ki kolae kine.

¹⁴ Mibü Lod kürü ngaru bapón-koke gail tonarre ngakókanórr. Ene ngarkwatódó, Kerriso Yesu kürü gaodó kyónürr oya amkoman angunüm akó wa ubi ekyanórr kürü moboküpdü ngibürr pamkolpamdó.

¹⁵ Igó bóktanbarra wata amkoman bóktana, mibü ene bóktan amkoman angunüm darrü amtin bóktan poko babul: “Kerriso Yesu ini tüpdü tamórr kolae tonarr pamkolpam zid

† **1:11** Atang opor kugupidü 8-10a, Pol we klambóka wialómnda, 10 gida bóktan poko amgünankwata. Atang opor kugupidü 10b-11, Pol we kla wialómnda wagó, pamkolpama gida ngarkwatódó koke nóma nyabendako, i ta Morroal Bóktan ngarkwatódó koke nyabendako. **1:13** Apostolab Tórrmen 8:3; 9:4-5

bainüm [metat bólmyan urdü] tótókgum.” Blaman kolae tonarr pamkolpamdógab ka wirrian kolae tonarr olomla. ¹⁶ A enana ka wa inzanla, God kürü kolaean darrem koke kókyanórr, ka ne ngarkwat ki ipüda kolaean darrem. Keriso Yesu kürü kolae tonarr barrgonórr, enana ka wirrian kolae tonarr tómbapórró. Ene ngarkwatódó, pamkolpama, solkwat oya nidi amkoman yangurre, sab umul bairre wagó, wa ibü kolae tonarr norrgorre dadan tonarre wa enezan kürü kolae tonarr korrngonórr. Akó ibü kolae tonarr enezan barrgorrón korale, Yesu sab ibü [ngarkwat-koke arról] nülirre. ¹⁷ Blaman pamkolpama Godón wirri ngi ki aten koralón akó oya ngi wirri kwitüm ki emngyelnórre metat-metat! Wa metat ngarkwat-koke balngomól Kinga. Wa sab kokean nurrótóke, darrü pam gaodó kokea oya asenóm, akó wa wata darrpan Goda. [Amen].

Piküp Bain-gu Amkoman Bangundügab

¹⁸ Timoti, kürü olom, ka marü ne poko ayaldóla tónggapónóm, darrpan ngarkwatódó Godón Samua ngaen pamkolpam ne poko nüzazilóp bóktanóm marükwata. Ene bóktan ngarkwatódó, God marü murruanórr oya bóktan amgolóm. Ma nóma gyagüpi amalo marü ene pama ne poko müzazilóp, igósüm ma sab gaodó namulo Godón bóktan amgolóm piküp bain-koke, enana pamkolpama mankü bóka bamgün korale. ¹⁹ Timoti, ma enezan Godón bóktan amgol namulo piküp bain-koke, blaman tonarr Godón amkoman yangulo

akó tónggapolo wa ma umulóla dümdüm ne klamko. Zitülkus ene obae umulbain pamab ubi popa kla tómbapónóma, ia dümdümako ó gomogomoako, i tibiób amkoman bangun kuri kolae nirre, dadan tonarre inzan wamaka but sab kolae airrün kena yarilün maludü. ²⁰ Ene obae umulbain pamab kugupidü nis pam nisamli, Imenaeus akó Aleksandórr. Ka ini pam nis nümanikürrü Yesun amkoman angun pamkolpamdógab, i nóma kwób bazendako darrpan pokodó Godón ótókóm. Inzan kwata, ka ibü [satanian] tangdó nüngrirrü, i iade umul baini kolae tonarr tómbapón-gum akó obae bóktan umulbain-gum Godónkwata.

2

Yesun Amkoman Angun Pamkolpama Ia Ki Tóre Korálón

¹ We ngarkwatódó, ka marü arüangi ayaldóla, ola amkoman bangun pamkolpamdó bóktanóm magó, tóre kari wirri kla kokea ngibürr elk-lazadógab. E Godón amtin kwarilün blaman ia-ia pamkolpam ngyaben elklaza gailüm. Blaman pamkolpamabkü tóre, akó Godón eso akyan kwarilün, wa ne kla tómbapónórr pamkolpamabkü. ² E inzan tóre kwarilo king akó ngibürr gabaman ngi pamabkü. Ene igósüm, God ibü nóma tangbamtin yarile balngomólóm morroal, mi sab gaodó kwarilo paud akó piküp ngyabenóm. Blaman tonarr mi Godón iade [ótók] koralo, oya ubi ngarkwatódó ngyaben koralo, akó morroal dümdüm ngyaben koralo pamkolpamab obzek kwata. ³ Wa morroala, mi

inzan nóma tóre kwarilo pamkolpamabkü, akó God, mibü Zidbain Pam, bagürwómdü yarile. ⁴ Tóre wa morroala akó Godón bagürwóman ngitanda, zitülkus Godón ubi blaman pamkolpam zid bainüma akó amkoman bóktan Kerrisonkwata umul bainüma. ⁵ Mi umulakla wa, ka ne poko bóktóna singül kwata, wa amkomana, zitülkus ene wata darrpan Goda blaman pamkolpamabkü. Akó ene wata darrpan oloma aodó paud nótó tónggapónnda God akó pamkolpam. Ene olom módóga, Kerriso Yesu. ⁶ Wa tóba arról nókyenóp blaman pamkolpamabkü darrem akyanóm, ibü arról akonóm kolae tonarrdógab.* God ini poko mibüka okaka simzazilürr tóba angrirrün ngürrdü. ⁷ Akó ini zitülkUSDÜ, God kürü küngrinürr [apostolóm], oya amkoman bóktan bÜdrratóm akó umul bainüm amkoman bangunankwata ibüka, Zukoke nidipko. Ka amkoman poko bÜdrratdóla, ka obae koke tizla.

Pam a akó Kola Ia Tórrmen Tulmil Tómbapónórre, Amkoman Bangun Pamkolpama Nóma Kwób Bazele

⁸ Da kürü wirri ubia pama blaman tóre pokodóma tóre korale, nibiób tórrmen Godón ubi ngarkwatódó kwarile. I ngürsil koke korale akó ibü ongyaltongyala blakóne. Da i tibiób tang igósidi gaodó kwit nirre tóre akom.

⁹ Kürü akó wirri ubia kola mórrkenyórr morroal püti bain korale. Mórrkenyórra ibü bÜb

* **2:6** Ini poko aprrapórr bóktanbarr yarilürr, amkoman bangun pamkolpama nóma kwób bazenórr darrpan pokodó Godón ótókóm. **2:7** 2 Timoti 1:11

morroal ngablo-e, da pama kolae gyagüpitótók koke yazebrre ibüka. Akó abün-abün tulmili órrngóen koke balmel korale, akó i koke püti bain korale [gold] akó pel† tómbapórrón elklaza-e akó wirri darrem mórrkenyórrí.‡ 10 A kola morroal elklaza ki tómbapón koralón ngibürr pamkolpamabkü; inzande wamaka i morroal püti baidako. Ene wa dümdüm klama kola tómbapónóm, nidi bóktandako i Godón ótókdkako.

11 Sos alngomól pama nóma umul baidako wa, Godón bóktanán küp larógako, kola wata ugón piküpan barrkrrule akó ibü bóktan morroal dümdüm azeb korale metat. 12 Ka koke ubi baidóla, kola pam koke umulbain korale Godónbóka, ó pam koke balngomól korale wirri arüngpükü. I wata piküp korale. 13 Zitülkus módóga, God ngaen-gógópan pam tónggapónórr, ngi Adam, solkwat ma kol, ngi Ib.§ 14 Akó satania Ibün ilklió uliónürr, a Adamón ma koke. Ib wa Godón gida bóktan poko alkamülürr. 15 A kolab gaodóma olmal basenóm akó ngabkanóm, akó God ibü sab zid nirre,* i Yesun ne metat amkoman nóma

† 2:9 pel, Mórrke-mórrke módóga: pearl. Oya kak mirria. Ene pela mirrian kak kugupidü dódórr baidna, küp nólama.

‡ 2:9 Polón nygaben tonarrdó, kola inzan nidi püti bain koralórr, apprapórr pamóm agül kol koralórr. Ó i apprapórr mórrrel kol kwarilürr, nibiób ubi yarilürr tibiób mórrrel pupainüm. 2:9

1 Pita 3:3 § 2:13 God Adamón tüp buru-i tónggapónórr akó wa Adamón tutul tangdóbóna nólkak kus aginürr Ibün tónggapónóm. (Bwób Zitül 2:7, 21-22) 2:14 Bwób Zitül 3:1-6,

13 * 2:15 God kol sab zid nirre, ibü kolaedó koke imarrue kolae tonarr tómbapóndógab.

angundako, ibü ne [moboküpdü ubi] asi nóma yarile ngibürr pamkolpamdó, akó i ne ngyaben nóma kwarile Godón ubi ngarkwatódó. I inzan ki tómbapón koralón inzan kwate, i tibiób wirri kwitüm koke bainórre.

3

Sos Balngomól Pam Ia Tumlili Ngyabenórre

Sos Alngomól akó Ngakan Pam

¹ Igó bóktanbarra wata amkoman bóktana: darrü paman wirri ubi ne nótó nóma yarile sos alngomól akó ngakan pamóm bainüm, oya ubi kómal zaget tónggapónóma. ² Da módóga, darrü paman ne ubi nóma yarile sos alngomól akó ngakan pamóm bainüm, wa wata morroal tonarr yarile wagó, darrü oloman kolae bóktan babul yarile oyakwata. Oya küp módóga wagó, wa sab tóba kol ilklió alión-gu ngibürr kolpükü gonggo bainüm,* piküpan ngyabele, akó morroal gyagüpitótóke tummil tómbapón yarile. Wa wata morroal tórrmen bütanin yarile, da pamkolpamab gyagüpitótók morroal kwarile oyakwata. Wa wata igó pam yarile, mogob pamkolpam nótó irrbüle tóba müótüdü. Wa wata gaodó yarile, Godón bóktan morroal umul bainüm. ³ Wa wata ngyepame gorrgorr koke baile. Wa zóngang gazirr pam koke yarile, a wa wata mómóke yarile ngibürr pamkolpamdó. Wa wata metat ongyal pam koke yarile. Wa ta mani

* **3:2** Grrrik bóktan oporan darrü küp módóga, müóran wata darrpan kol warile. **3:2** Taetus 1:6-9

ubi pam koke yarile. ⁴ Akó wa wata tóba müótan kolpam morroal balngomól yarile, we ngarkwatódó tóba olmala oya bóktan morroal arrkrru kwarile akó oya morroal angón kwarile blaman ngyaben tulmildü. ⁵ Zitülkus módóga, pam ne umul-kók nómada tóba müótan kolpam ia balngomólóm, wa ia gaodó yarile Yesun amkoman angun pamkolpam ngabkanóm? Koke! ⁶ Wa wata igó pam koke yarile igó, wa Yesu Kerrison amkoman angun wata siman baine, igósüm wa sab koke ikub bagür yarile. Zitülkus módóga, wa ne ikub bagür nóma yarile inzan, God sab oya zaz ine akó [kolaean darrem] ekyene, dadanzan wa [deból] iazan zaz yónürr akó kolaean darrem ekyanórr, ene wirri-singül bainanme. ⁷ Akó ta pamkolpama Yesu Kerrison amkoman koke nidi angundako, gyagüpi ki ogoblón wagó, wa morroal pama. Ene igósüm, i sab kolae bóktan oyakwata koke bóktan korale, akó wa sab koke aupe debólan didü.

Sosdó Tangbamtin Pam

⁸ Ene dadan ngarkwatódó, sosdó tangbamtin pama morroal tulmil tómbapónórre, pamkolpama ibü [morroal bangónóm]. I nis uliti wata koke bóktan korale. I wata ngyepam wirri-anbóka koke anón korale igó kókó i gorrgorr bairre. Ibü wirri ubi babul ki yarile mani azebóm. ⁹ I wata Godón umulbain bóktan amkoman angun akó arrkrru korale dudu moboküpi, God ne bóktan okaka azazinda mibüka, umuldi i darrü kolae koke tómbapónóp. ¹⁰ Amkoman bangun pamkolpamab ubi nóma yarile sosdó

tangbamtin pam arrbünüm, i ngaen-gógópan ibü tulumil ngabkanórre igósüm wa, i sab morroal zaget tómbapón kwarile. Ibü tulumil ne morroal nóma kwarile, da darrü oloman zitülkus babula ibükwata kolae bóktanóm; da ibü irbünamke sosdó tangbamtin pamóm. ¹¹ Ene dadan ngarkwatódó, ibü kola† morroal tulumil tómbapónórre, pamkolpama ibü morroal bangónóm. I wata obae bóktan koke alión korale ngibürr pamkolpamabkwata panzedó. A i wata piküpan ngyaben kol korale akó wata igó kol korale, metat nidi tómbapóndako i ne poko bóktandako tómbapónóm. ¹² Sosdó tangbamtin pam wata igó pam yarile, sab tóba kol koke nóto ilklió alión yarile ngibürr kolpükü gonggo bainüm. Akó wa wata tóba olmal akó tóba müótan kolpam morroal balngomól yarile. ¹³ Sosdó tangbamtin pama ne morroal zaget nóma tómbapón korale, pamkolpama sab ibü wirrianbóka agür korale. Akó ene pam sab gaodó korale gum-koke bóktanóm ibü amkoman angunankwata Kerriso Yesuka.

Yesun Amkoman Angun Pamkolpama Ia Tulumili Ngyaben Korale

¹⁴⁻¹⁵ Kürü wirri ubia büsai alkomólóm Epesus wirri basirrdü marü asenóm, a ka ma aprrapórr gaodó kokela sab marü büsai asenóm. Módóga, ka ini peba mórrag wialómdóla, marüka zirrapónóm. Ka ini

† **3:11** kol, Grik bóktan oporan nis küpamli: müörpükü kol ó müör-koke kol. Mi tai umul-kókakla Pol laró küpbóka apónda aini: sosdó tangbamtin pamab kol ó tai ia sosdó tangbamtin kol.

peba mórrag marüka wialómdóla, igósüm pamkolpama sab umul bairre ia tulmili ngyaben korale ngibürr pamkolpampükü, Godón olmal nidipko. Mi Godón olmal nidipakla, arról Godón sosakla. Godón sosa Godón amkoman bóktan arümda, wamaka talkuma akó loro nugupa müót arümdako. ¹⁶ Darrü oloman zitülkus babula igó alpinüm wagó, kwindü anikürrün bóktan‡ Kerriso Yesunkwata, God ne poko okaka imzazilürr, ene bóktan amkoman wirria. Wórrazan bóktanda wagó:

Yesu Kerriso okaka tübyónürr pamakan bübi,
 Godón Samua amkoman pupo syónürr
 wagó, Yesu Kerriso ne kla tómbapónórr
 wa dümdüma,
 akó [anerrua] oya esenóp.§
 God oya kwitümgab sipadórr ene pokodó
 God nese akó wa ne ongang bapónða
 [wirri kómal zyóni].

Yesun amkoman angun pamkolpama [Morroal
 Bóktan] oyakwata amgolnónóp pamkol-
 pamdó bwób-bwób.

Pamkolpama oya amkoman yangunóp bla-
 man bwób-bwób.

4

Umul-umulan Ngitan Bóktan Obae Umulbain Pamabkwata

‡ **3:16** kwindü anikürrün bóktan, Mórrke-mórrke módóga: mystery. § **3:16** Ini apprapórr we tonarrbóka apónða, Yesun бүдүлдүgab arsümül kakóm ó oya pүlpүldү kasil kakóm. Apprapórr күp módóga wagó, anerrua oya [ótókóp].

¹ A Godón Samua panzeana bóktanda wa, ini ne ngürrko, Yesu Kerrison alkomól küsilzana, ngibürr pamkolpama sab wata kak nómtyerre amkoman umulbain bóktan Godónkwata. Ini klama tómbapóna, zitülkus i errkya pam mamandako, ibü nidi ilkió bülióndako akó ibü elklaza umul baidako, ne klama tótókdako kolae samudügab. ² Ini umulbain bóktan taepurrane bóktan pama ayodako, wamaka i amkoman bóktan büdrratódako, a ene wa i obae tizdako. I umul kokeako ia i morroal, ta ia kolae tómbapóndako, dadanzan wamaka malel küp urura adünge bidalande darrü paman büb murr, igósüm wa sab azid koke aenge. ³ I umul baidako wagó, pam a kol wata koke bumióg korale darrpan pokodó utüm. Akó i umul baidako wagó, ngibürr alo kla asiko, pamkolpama koke ne kla ki alo kwarile. A ini umulbain bóktan dümdüm kokeamli, zitülkus God blaman elklaza tólbaelórr, da igósidi blaman Godón nidi amkoman angundako akó oya amkoman bóktan umul nidipko, ini elklaza sab azeb kwarile akó ini elklazam eso akyan kwarile. ⁴ Akó blaman kla, God ne kla tólbaelórr, morroalako; mi darrü kla alzizi koke amaniknórre, mi ne ene kla nóma apad kwarilo eso akyande. ⁵ Blaman kla morroalako, zitülkus Godón Bóktana akó tórea blaman kla kómal aindamli Godón ilküpdü.

Timoti Yesun Zaget Morroal Ia Ki Tónggapóle

⁶ Ma ne ini elklaza, ka ne kla wibalómórró, nóma umul bain namulo [zonaretaldó], da ma ene igósidi sab morroal zaget tómbapón

namulo Kerriso Yesunkü. Ma zaget izan tómbapóndóla, morroal umulbain bóktana amkoman angunankwata Kerriso Yesun, marü amkoman bangun wirri aında, ma ne umulbain bóktan mamóan namülnürrü. ⁷ Obae umulbain bóktan gum bangólónke; i gonggo ólpóepako akó i Godón koke agürdako. A ma moba samu arüangan ngitalo, wa ma gaodó iade namulo ngyabenóm Godón ubi ngarkwatódó. ⁸ Ka ene poko bóktandóla, zitülkus pamkolpama bóktandako wagó, “Ini wa taia, darrü oloma tóba бүb arüangan ngitale barngindi, zitülkus arüng бүba ene olom tangamtine, wa enezan ngyabele ini түpdü. A ene go kari morroal kokea, darrü oloma tóba samu arüangan ngitale, da wa igósidi gaodó yarile ngyabenóm Godón ubi ngarkwatódó, zitülkus wa arról ipüde, God ne [alkamül-koke bóktan] ingrinürr, ini түpdü ngyabenóm akó oya бүdül solkwat ngyabenóm.” ⁹ Ini bóktanbarra wata amkoman bóktana. Mi ene bóktan amkoman yangurre, myamem darrü amtin bóktan poko babula. ¹⁰ Ene wa amkoman, mi wa wirribóka arüng apadódakla ngyabenóm ene bóktanbarran ngarkwatódó, zitülkus mi arról Godkamóm [gedlóngóm baidakla]. Wa Zidbain Pama blaman pamkolpamabkü Yesu Kerrison nidi amkoman angundako.

¹¹ Ma Yesun amkoman angun pamkolpam umul bailünke ini elklaza, ka ne klambóka wibalómdóla, akó ibü arüangi byalólónke ini bóktan mamóanom. ¹² Darrü oloma sab marüka tóba kak koke ki amtyan yarilün, zitülkus ma küsil pamla. A ma moba okaka

byólünke, amkoman bangun pamkolpamab asenóm, i wata morroal tulumili nyabénórre. Okaka byólünke morroal bóktan opor bóktan iada, nyabén iada, [moboküpdü ubi] amtyan iada ngibürr pamkolpamdó, Godón amkoman angun iada, akó [kolkal] nyabén iada. ¹³ Ma gyagüpitótók arrbün namülünke Godón Wibalómórrón Bóktan atangóm amkoman bangun pamkolpamdó, i nóma kwób bazele darrpan pokodó. Gyagüpitótók arrbün namülünke ibüka amgolóm akó arüng bütanóm Godón bóktan arkrum, akó ibü umul bainüm. Tómbapólönke kókó ka tamo. ¹⁴ Ngómkó amkón-gu Godón Samua marü gaodó myónürr Godón zaget tómbapónóm. Gyagüpi amaniklönke wa ini kla tómbapónórr, sos alngomól byarrmarr pam kopoa tibiób tang marüka nóma omelólórr akó tóre bakonónóp. Akó i marü ne poko müzazilnóp, ne bóktan opora togobórr Godkagab, ma ne zaget tómbapolo. ¹⁵ Ini elk-laza tómbapólönke wirri arüngi akó amkoman dudu moböküpi, da blaman pamkolpama sab eserre wa, ma morroal tulumili nyabendóla Godón ubi ngarkwatódó, akó olgabi sab amkoman wirri morroal tulumili nyabén namulo. ¹⁶ Blaman tonarr ma umul-umul nyabelo Godón ubi ngarkwatódó, akó umul bailo wata amkoman elk-laza Godónbóka. Piküp bain-gu ini elk-laza tómbapónóm, we ngarkwatódó, God marü akó marü nidi arrkrudako zid bainórre marübókamde.

5

Timoti Laró Umulbain Yarile Darrpan-darrpan Kopodó Sos Kugupidü

Timoti Ia Bag Yarile Pam a Kol

¹ Wirri arüngi ag-gu pam nótoke myang-myang marükagab. A oyaka mó móke bóktanke oya dümdüm akyanóm, ma wamaka mobanan abdó bóktandóla. Pam nagnómke gyauri küsil-küsil nidipko marükagab wamaka i marü zoretalko. ² Mó móke bóktanke epepal-epepal koldó ibü dümdüm bütanóm, wamaka i marü aipalako. Akó küsil-küsil kol nagnómke, wamaka i marü bólbótalako, ama gonggo gyagüpitótóke koke bóktalónke ibüka.

Kóble

³ Ngabkan namulo ene kóble, darrü olom ne babul nóma yarile ibü ngabkanóm. Zitülkus ibü olmal babulako ngabkanóm, i amkoman kóbleanako. ⁴ A ene kóblean ne olmal akó bobatal nóma korale, ene idi ngabkan kwarile. Ene wata wirri kla módóga, pamkol-pama tónggapónóm Godón nidi amkoman angundako. Ngaen, ibü aipalabal ó bobatala ibü ngabkan koralórr. Errkya ma ibü darrem idi ngabkan korale. Zitülkus i ne ini tonarr nóma tómbapónórre, i Godón bagürwóman ngitanórre. ⁵ Amkoman kóblea, noan olom babulane oya tangamtinüm, ngambangóldo Godka tóba tangbamtinüm, akó wa tóredo metat irrüb ngürr akó Godón amtindo oya ngyaben elklaza aliónum. ⁶ A kóblea tóba ubi ngarkwatódó nóto ngyabendo, samuan ngarkwatódó wa бүдүлө, a

oya büb wa go arróla. Da amkoman bangun pamkolpam wata koke ki ngabkan koralón inzan tulumili kóble. ⁷ Amkoman bangun pamkolpam arüng bóktan nókyenónóm ini umulbain bóktan mamooanóm, igósüm darrü oloman dümdüm babula bóktanóm, i kolae tónggapónóp. Darrü olom babul ki yarilün igó bóktanóm wagó, i kóble koke ngabkandako, i ne kóble ki tangbamtin kwarile. ⁸ Darrü oloma wata tóba óe zonaretal ngabkan yarile, a wa wata amkoman tóba aip ó aipbobat ngakan yarile. Wa ne ibü koke nóma ngabkan yarile, wa igó okaka baina, wa Kerrison amkoman angun kuri yalpine. Akó wa ma amkoman igó kolaean tórrmen tulumil tómbapónnda ibükagab, ene Yesun koke nidi amkoman angundako.

⁹ Amkoman bangun pamkolpama nóma wibalóm korale kóbleab ngi, nibiób ki tangbamtin kwarile, i koke ki wibalóm koralón, ene kóble ne 60 pail amrran küsil nóto nóma warile. Akó i wata ene kóblean ngi wialóm korale, tóba müór koke nóto ilkió iliónürr ngibürr pampükü gonggo bainüm. ¹⁰ Akó wa wata igó kol warile pamkolpam noanbóka umulako wagó, wa morroal elklaza tómbapólórr. Wa igó elklaza tómbapólórr: Wa tóba olmal morroal simarrulürr. Wa mogob pamkolpam irrbülürr tóba müótüdü. Wa Godón pamkolpamab wapór bagulülürr.* Wa pamkolpam tangbamtilürr müpdü nidi kwarilürr, akó wa gyagüpitótók irrbünürr

* **5:10** Ngibürr pamkolpamab wapór bagul, wa tai [leba zaget] kolpamab zaget yarilürr.

morroal elklaza tómbapónóm.

¹¹ Kóble ne 60 pail amrran küsil nómadako, ibü ngi wibalómgu. Zitülkus módóga, ibü búbán ubi ne wirrian nóma bainórre pampükü utüm, we ngarkwatódó, i myamem Kerrisoka arróbórrón koke kwarile; ibü ubi akó wata morwal bumiógüm kwarile. ¹² Da akó God ibü zaz nirre akó [kolaeán darrem] nülirre ibü [alkamül-koke bóktan] amgünanme, zitülkus i alkamül-koke bóktan ingrinóp Kerrisoka wagó, i morwal akó koke bumigrre.† ¹³ Akó wa, küsilar kóblea zógósóm baidako. I tibiób tonarr ama amandako zaget-koke agóltagólde müót-müót, ngibürr ia-ia kolpam basenóm. We kla tebe koke, a i ta ngi bumarrudako akó blaman tonarr kaidako kolpam byalóm i wa laró ki tómbapónórre. I we poko bóktandako, i koke ne poko ki bóktanórre. ¹⁴ Ene ka we pokodó ikik bókrrandóla ene kóble, ne 60 pail amrran küsil nidipako, akó morwal bumiógüm, olmal balngónóm, akó müót balngomólóm. I ne ini poko nóma olngole, pamkolpam, minkü nidi bóka bamgündako, ibü zitülkus sab babul yarile bóktanóm wagó, mi kolaeakla. ¹⁵ Zitülkus módóga, ngibürr küsilar kóblea morroal kwatódógab kuri zuzyólürr, ama i satani mamandako.

¹⁶ Darrü Kerrison amkoman angun kolan müótüdü ne kóble nóma kwarile, wa wata ibü

† **5:12** Yesun amkoman angun pamkolpama kóbleab ngi nóma winólómóp ene ngi wibalómórrón peba syórrdü, ene kóblea alkamül-koke bóktan ingrinóp blaman tonarr Kerrison zaget tómbapónóm akó morwal myamem koke bumigrre.

tangbamtin warile. Müp sosdó koke angrin kwarile ibü tangbamtinüm, igósüm i gaodó korale ene amkoman kóble tangbamtinüm, olmal babul nibióbko ibü ngabkanóm.‡

Sos Alngomól Byarmarr Pam

¹⁷ Amkoman bangun pamkolpama wata morroal ki bómzyat koralón akó popa ki gailwóm koralón manie tangbamtinüm ibü sos alngomól byarmarr pam, ibü nidi morroal alngomóldako. I amkoman bómzyat akó tangbamtin ki koralón, nibiób zagete Godón bóktan amgolóm akó umul bainüm. ¹⁸ Zitülkus módóga, Godón Wialómórrón Bóktana igó bóktanda wagó, “Sye koke ki amel koralón [kauan] tae piküp bainüm alogum, wazan oya zaget tónggapóna, agóltagólde küp ausüm [witüdügab].” § Akó Godón Wialómórrón Bóktana igó bóktanda wagó, “Igó dümdüma, zaget pama tibiób darrem kla azebóm i ne zaget tómbapóndako.” ¹⁹ Wata darrpan oloma ne nóma bóktóne wagó, sos [balngomól byarmarr pama] kolae tonarr kuri tónggapóne, ene oloman bóktan amkoman angun-gu. Wata nis ó aüda ne kómdam nóma nirre, ma umul namulo wagó, amkoman wa kolae tónggapóne. ²⁰ Ene pama, kolae tonarr nidi tónggapóndako, ibü nagnómke blaman sos

‡ **5:16** Pol koke bóktanórr wagó, wata kola ki tangbamtin koralón kóble. Pama ta kol tangbóleanórre. § **5:18** Kau gaodó ki yarile alo apadóm tóba zagetódógab (Duterronomi 25:4). Dadanzan sos alngomól byarmarr pam gaodó ki korale ibü nyaben elklaza azebóm we pamkolpamdógab, i nibióbka amgoldako akó umul baidako. **5:18** Luk 10:7 **5:19** Duterronomi 17:6; 19:15

pamkolpamab obzek kwata, igósüm ngibürra sab gum korale kolae tonarr tónggapónóm.

²¹ Godón obzek kwata akó Kerriso Yesun obzek kwata akó Godón alearrón anerruab obzek kwata, ka marü wirri arüangi ayaldóla ini umul-bain bóktan mamóanóm, ka ne kla nülinünüma. Ma blaman kolae tonarr pamkolpam nagnómke darrpan ngarkwatódó. Wa morroal koke ki yarile, ma ne kari-kari ngi pam nóma nagnomo, akó wirri ngi pam ma koke.

²² Ma moba tang büsai amngyelgu paman singüldü akó tóre akogu, igósüm oya angrinüm sos balngomól byarmarr pamóm. Ma ngaen-gógópan umul namulo, ia wa morroal dümdüm ngyaben pama ó koke. Ma oya ne nóma ingrino sos balngomól byarmarr pamóm, akó ma ne nóma eseno, wa kolae tonarr pama, ene wamaka ma ene dadan kolae tonarr tónggapóndóla. Ma müób wata [kolkal] namulo, kolae tonarr tónggapón-gum.

²³ A ene wata igó küp kokea wa, ma wata naean enolo. Marü bikóm* azida dokyan mün amiógda, da ma akó wata waen karianbóka anón namulo.† Ma waen karianbóka nóma enolo, ma kolae tonarr koke tónggapóndóla.

²⁴ Ma igó küpdü karianbóka bókyalo wagó, ma solkwat darrü pam ingrino sos balngomól byarmarr pamóm, zitülkus ngaen-gógópan

* **5:23** Grrik bóktan módóga, dupi. † **5:23** Ene ne ngürr koralórr, nae ugón kolkal koke yarilürr a ma irr yarilürr. Waenpükü yarrisarri apónde tangamtinda kolae kupul akr-ranóm. Polón arrapórr ubi yarilürr Timoti waen akó nae ki yarrisarri apóne, zitülkus ene gaodó ki yarile oya bikómankü.

ma ngakono wa ia pama. Zitülkus módóga, ngibürr pamkolpama kolae tonarr panzeana tómbapóndako, akó enebóka blaman is umulako. Ibü solkwat zaz nirre, ngaen-gógópan pamkolpama umulürrünako i kolae tonarran darrem sab ipüdórre. A ngibürr pamkolpama kolae tonarr anik-anik tómbapóndako akó pamkolpam umul kokeako enebóka kókó, ama solkwatan umul bairre. ²⁵ Dadanzan, ngibürr pamkolpama morroal elklaza panzeana tómbapóndako akó blaman umulako enebóka. A ngibürr pamkolpama morroal elklaza tómbapóndako inzane wa, pamkolpama büsai-koke umul baidako enebóka. A pamkolpam ma sab amkoman umulürrün korale ene morroal elklazabóka.

6

[Leba Zaget] Olmal

¹ Blaman amkoman bangun leba zaget olmala gyagüpi tótók ki koralón wagó, ibü wirri pam inzan pamako, i nibiób blaman tonarre [morroal bangón] korale. I wata inzan gyagüpi tótók korale, igósüm pamkolpama sab kolae bóktan koke bóktanórre Godón ngiankwata akó mibü umul-bain bóktanankwata. ² Ibü wirri pam ne Yesun amkoman angun pam nóma korale, da leba zaget olmala wata ibü morroal bangón ki korale. I koke ki gyagüpi ogoblón wagó, i tibiób wirri pam koke morroal bangón korale, ini zitülkusdü, ibü wirri pam Yesun ngidü zonaretalako. A i ki zaget koralón wirrian arüangi ibünkü, zitülkus ibü wirri pam amkoman bangun pamkolpamako.

Akó zitülkus leba zaget olmalab [moboküpdü ubie] ibüka, i nibiób tangbamtindako, i enezan zagetódako ibünkü.

Umulbain namülünke amkoman bangun pamkolpam ini elklaza, ka ne kla wibalómdóla marúka, akó ibü arüngi byal namülünke ini elklaza mamóanom.

Akó Ngibürr Bóktan Obae Umulbain Pam-abkwata

³ Ngibürr pamkolpama darrü-darrü elklaza umul baindakó kÜRÜ umulbaindügabi. I mibü [Lod] Yesu Kerrison amkoman umulbain bóktandó koke abindakó. I akó koke abindakó umulbain bóktandó Godón ubi ngarkwatódó ngyabenankwata. ⁴ I ikub bagürdako. I gyagüpi tótókdako wagó, i umulako blaman elklaza, a i ma tai darrü klaman küp koke apadódako. Ibü kolae ubi darrem-darrem bóka bamgüna akó ongyalóma bóktan oporan küpankwata. Ibü ongyalan darrem wa módógako wa, idipa akó ibü nidi arrkrrudako, ibü gyagüp kolaea akrranda, i tibiób bürrgrratódako, i kolae bóktandako tibiób darrpan-darrpandó panzedó, i gyagüpi tótókdako wagó, ngibürra kolae tómbapóndako, ⁵ akó ibü gyagüpitótóka blakónkoke metat bókrRANDAKO. Ini pamkolpamab gyagüpitótók dümdüm kokeako, akó i tai gaodó kokeako [küp apadóm], amkoman nadü klama akó obae nadü klama. I gyagüpi tótókdako

wagó, Yesun amkoman anguna ibü mórrel nirre.*

Ngibürr Bóktan Mórrelankwata

⁶ Anda, Godón amkoman anguna mibü amkoman mórrel baina samuan ngarkwatódó, a mani koke. Mibü mórrel baina samuan ngarkwatódó, ene wata mi ne gaodó nómadakla we elklazapükü, mibüka ne klamko. ⁷ Mi gaodó ki kwarila, zitülkus mi nóma tóbabótórró, mi darrü kla koke sidüdóp minkü. Akó mi nóma nurrbarino, mi darrü kla koke ipüdórre minkü. ⁸ Da módóga, mibü ne alo kla akó anón kla asi nómadako, akó mibü ne müót nómadako akó mórrkenyórr mi ne klamómakla, mi gaodó ki kwarila ini elklazabme. ⁹ Pamkolpam nibiób ubi mórrelóma, ene ubia ibü kolae tonarr tómbapónóm popadan nolngomórre. Ibü ubi mani azebóma, akó ini ubia ibü bumige wamaka darrü oloma lar amige die. Akó abün gonggo ubia ibü bumige akó azid nülirre, ibü akó ngibürr pamkolpam. Ini ubia sab ibü dudu kolae nirre, wamaka i sab naedó busurrurre. ¹⁰ Zitülkus módóga, mani azeb ubia pamkolpam sab blaman ia-ia kolae an elklaza tómbapónóm nirre. Ngibürr pamkolpamab ubi asine mani azebóm wirri ubie, we pokodógab i zaorrón

* **6:5** Pol aprrapórr igó küpbóka apónnda, ene pamkolpama Godónkwata umulbain koralórr mani azebóm, inzan kwate, arrkrru pamkolpama mani alión kwarile ibü umulbain bóktananne. Ma Taetus 1:11 akó Zud 1:11 ngankanke. A darrü küp módóga wagó, i gyagüpi ogoblórr wagó, God ibü blaman kla nülirre oyankü nidi zagetódako.

piküp bainónóp Yesun amkoman angunüm. Er-
rkya i wirribóka azid aengdako, wamaka pama
tóba abün kyab zono-e baelda.

Godón Ubi Ngarkwatódó Ngyaben

¹¹ A mató, Timoti, ma darrü Godón pamla.
We ngarkwatódó, ma gum nóngónónóm ene
kolae elklaza tómbapónóm, ka ne elklazabkwata
wibalóma. Arüng kóbó ipadlónke [dümdüm
tonarr] tólbaelóm, ngyabenóm Godón ubi ngark-
watódó, Godón amkoman angunüm, marü
moboküpdü ubi pamkolpamdó amtyanóm, kar-
rkukus zamngólóm enana morroal ó müp
tonarra nóma togoble, akó mómóke namülün
ngibürr pamkolpamdó. ¹² Wamaka Rrom gazirr
pama gazirr pokodó kokezan piküp baina
gazirrum, ma ta inzan, koke ki piküp baila
Godón amkoman angunüm akó oya arrkrrum,
enana pamkolpama mankü bóka bangün korale.
Akó [ngarkwat-koke arról] karrkukusi amiógke.
Gyagüpi amalónke wagó, God marü wató
ngimaunürr wankü ngyabenóm metatómpükü.
Abün pamkolpamab wapi, ma morroal bóktarró
amkoman ubie wagó, ma Godón amkoman an-
gun namülnürrü akó marü ubi yarilürr oya
arrkrrum. Ene tonarrdó, ma Godón nyaun
bóktan kuri ipadórró. ¹³ Ka marü arüng
bóktan akyandóla Godón obzek kwata, arról
nótó aliónda blaman elklaza. Akó Kerriso Yesun
obzek kwata, nótó morroal bóktanórr amkoman
ubie, amkoman bóktan büdrratlórr tóbabóka
Pontius Paelatón obzek kwata, enana Paelat
sab pamkolpam arüng bóktan ki nókyerre

oya amkalóm. ¹⁴ Ka marü ne arüng bóktan akyandóla wagó, ma Godón arrkrruo akó blaman kla tómbapono oya ubi ne klamko, inzan ne kwatko wa, darrü oloman dümdüm babul yarile darrü kolae poko bóktanóm marükwata. Ini elklaza tómbapólónke kókó mibü Lod Yesu Kerriso okaka nóma tübine. ¹⁵ Wa sab okaka tübine ene ngürr, God ne ngürr ingrinürr oya pulkaka bainüm. God wa kómal akó darpan Balngomól Pama blaman elklaza nótó balngomól da. Wa wirri King módóga blaman kingdügab akó wa wirri Lod módóga blaman lodódógab. ¹⁶ Wata God tebea, kokean nótó nurrótóke. Wa zyóndü ngyabenda, da ene igó zyóna wirri arüangi ongang bapónda, da darrü oloma minggüpanan kokean wame. Darrü pama oya kokean esenórr ó darrü paman gaodó kokea oya asenóm. Blaman pamkolpama oya ngi wirri kwitüm ki emngyelnórre, akó wa arüangi ki balngomól yarilün metat-metat. Amen.

Mórrel Pamkolpama Ia Tulumili Ngyaben Korale

¹⁷ Ibüka arüangi bóktanke mórrel pamkolpam nidipko wagó, i koke ki gyagüpi ogoblón wagó, i morroalako ngibürr pamkolpamdógab. Arüangi bóktanke igó, i koke ki gyagüpi ogoblón wagó, darrü kolaea koke tómbapóne ibüka, zitülkus i mórrel pamkolpamako. Zitülkus módóga, i umul kokeako tibiób mórrel ne kokrrap ngarkwatóm ki kwarile. A i wata Godka ngambangól korale tibiób tangbamtinüm. God darpan módóga, mórrelwóm nótó aliónda mibü blaman

elklaza, igósüm mi morroal barnginwóm koralo ene elklazapükü. ¹⁸ Ibüka arüangi bóktanke morroal elklaza tómbapónóm pamkolpam tangbamtinüm. Ibü mani abünzanako, da i ta abün morroal elklaza ki tómbapón koralón. I wata pamkolpam gail korale, akó i wata amkoman ubie arrgrrat korale ibüka ne klamko. ¹⁹ Mórrel pamkolpama inzan tórrmen tulmil nóma tómbapóndako, ene wa inzana wamaka i wirri mórrel elklaza arrbündako tibióbkü solkwat ngarkwat-koke arrólóm. Ene wa inzana, wamaka i metat zürük ingülküp zitülkus angrindako müótankü. Da módóga, ibü gaodó yarile ngarkwat-koke arról amoanóm. Ene arról wata amkoman arróla, Godkü ngyaben.

Dómdóm Alakón Bóktan

²⁰ Timoti, God marü zaget mókyanórr oya bóktan umul bainüm, da módóga, ma wata metat idolo oya bóktan umul bainüm, ma wata amkoman enezan umul bairrü. Ma gonggo bóktan koke arrkrru namulo, Godón koke ne bóktana agürda. Akó ma pam koke arrkrru namulo bóktan nidi bóktandako mibü umulbain bóktanan ngarkwatódó kokea. I igó bóktandako wagó, i ne poko umul bairndako wa morroal umulbain bóktanako Godónbóka, a ene wa amkoman kokea. ²¹ Ngibürr pamkolpama ene obae umulbain bóktan amkoman angundako akó ikikdako. We ngarkwatódó, i zarrón banelórr Yesunkwata amkoman umulbain bóktandógab.

Ka tóredóla, Lodón [gail tonarr] asi ki yarilün yabüka.

Godón Buk
Portions of the Holy Bible in the Gizrra language of
Western Province, Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Gizrra long Niugini

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gizrra

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-02-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 22 Feb 2023

d83b2e14-c797-5499-b582-de63912ac614